

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.II.878/2024/10.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Somogyi Gábor, a tanács elnöke
Dr. Metzing Márton, előadó bíró
Dr. Harangozó Attila, bíró
Dr. Demeter Zsuzsanna, bíró
Dr. Boros Tibor, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2025. március 27.
Az ügy tárgya: testi sértés büntette és más bűncselekmények
Terhelt: I. rendű
Első fok: Győri Törvényszék, B.127/2017/86., ítélet, tárgyalás,
2019. október 4.
Másodfok: Győri Ítéltábla, Bf.III.6/2020/21., ítélet, nyilvános ülés,
2020. július 13.
Harmadfok: -
Az indítvány előterjesztője: az I. rendű terhelt
Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a testi sértés büntette és más bűncselekmények miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Győri Törvényszék B.127/2017/86., illetve a Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.III.6/2020/21. számú ítéletét I. rendű terhelt tekintetében hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja.

Elrendeli az I. rendű terhelt által eddig esetlegesen megfizetett bűnügyi költségnek a befizetés napjától a visszatérítés időpontjáig számított mindenkori törvényes kamatával együtt történő visszatérítését I. rendű terhelt részére.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

[1] **I.** A Győri Törvényszék a 2019. október 4-én kihirdetett B.127/2017/86. számú ítéletével I. rendű terheltet – az általa használt megnevezések szerint – társtettesként elkövetett életveszélyt okozó testi sértés büntette [Btk. 164. § (1) bekezdés, (8) bekezdés], társtettesként elkövetett súlyos testi sértés büntette [Btk. 164. § (1) bekezdés, (3) bekezdés] és súlyos testi sértés büntetének kísérlete [Btk. 164. § (1) bekezdés, (3) bekezdés] miatt halmazati büntetésül 3 év, börtönben végrehajtani rendelt szabadságvesztésre és 3 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy az I. rendű terhelt a kiszabott szabadságvesztésből legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.

[2] Az ellentétes irányú fellebbezések folytán eljáró Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2020. július 13-án meghozott Bf.III.6/2020/21. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és az I. rendű terhelt terhére rótt cselekményeket társtettesként elkövetett testi sértés büntetteként [Btk. 164. § (1) bekezdés, (8) bekezdés I. fordulat], társtettesként elkövetett testi sértés büntetteként [Btk. 164. § (1) bekezdés, (3) bekezdés] és testi sértés vétségeként [Btk. 164. § (1) bekezdés, (2) bekezdés] minősítette, egyebekben pedig a törvényszék ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

[3] **II.** 1. A jogerős ügydöntő határozat ellen I. rendű terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában írt felülvizsgálati okra való hivatkozással.

[4] Indítványában a jogerős ítélettel megállapított tényállás egyes részleteit idézve arra a következtetésre jutott, hogy a terhére rótt cselekményt jogos védelmi helyzetben követte el, mert az ellene intézett jogtalan támadás ellen védekezett, így elhárító magatartása a jogtalan támadásra adott válasz volt. Úgy vélekedett, hogy tanú 1 és társai a Btk. 272. § (1) bekezdésébe ütköző hamis tanúzás büntettét elkövetve vallottak – az indítványozó részéről megvalósított – előzmény nélküli támadásról, így a bíróság is tévesen állapította meg tanú 1 szerepét az eljárás során. Mindezek folyamánként az alapügyben eljáró bíróságok által megállapított tényállást a Be. 592. § (1) bekezdés c) és d) pontja szerint – részlegesen – megalapozatlannak látta.

[5] Indokai alapján a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére és a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság új eljárásra utasítására tett indítványt.

[6] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.922/2024/2. számú átiratában az I. rendű terhelt felülvizsgálati indítványát részben törvényben kizártnak, részben az abban írtaktól eltérő okból alaposnak tartotta.

[7] A Be. 650. § (2) bekezdésében és a Be. 659. § (1) bekezdésében írt szabályokat idézve törvényben kizártnak értékelte az ítéleti tényállás megalapozottságát vitató és az indítványban megnevezett tanúvallomások hamis voltát állító hivatkozásokat.

[8] Alaplatannak látta ugyanakkor a jogos védelemre való terhelti hivatkozást, utalva rá, hogy az ítélezési gyakorlat szerint kölcsönös és jogtalan támadás esetén – ha a verekedésre kihívás és annak elfogadása folytán kerül sor – a szembenálló felek mindketten a jogtalanság talaján állnak, ezért egyik fél javára sem állapítható meg a jogos védelem. Az irányadó tényállás elemzésével pedig a konkrét esetben is azt tartotta megállapíthatónak, hogy a tettlegesség résztvevői kölcsönösen jogtalanul támadtak egymásra. Az I. rendű terhelt és társa ugyanis a bántalmazáshoz használt eszközöket eleve a konfliktus erőszakos rendezésére készülve vitte magával, a vita békés rendezését meg sem kísérelte a helyszínen, a provokációra eleve egy nuncsakuval fenyegetve reagált, a IV. rendű terheltet pedig már a menekülés közben, hátulról utolérve bántalmazta, ami fogalmilag a jogtalan támadás elleni védekezés körén kívül esik.

[9] Hivatalból észlelendő, felülvizsgálati okot is megvalósító eljárási szabálysértésként értékelte ugyanakkor, hogy a Győri Törvényszék a Be. CI. Fejezete szerinti eljárás szabályainak megszegésével tartotta meg a 2019. szeptember 24-ére és október 4-ére kitűzött tárgyalási határnapot az I. rendű terhelt távollétében.

[10] Megelőzően ugyanis a törvényszék az ismert címein nem elérhető I. rendű terhelttel szemben 2019. augusztus 9-én belföldi és európai elfogatóparancsot bocsátott ki, majd ennek eredménytelenségére tekintettel 2019. szeptember 10-én megkereste az ügyészséget, hogy indítványozza-e a tárgyalásnak az I. rendű terhelt távollétében történő megtartását. A főügyészség 2019. szeptember 18-án megtett indítványát követően azonban a törvényszék nem idézte meg az I. rendű terheltet hirdetményi úton a szeptember 24-én megtartott tárgyalásra, amellyel – a BH 2018.108. számon közzétett eseti döntés elvi tételeinek alapulvételével – feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést valósított meg. A 2019. október 4-ére kitűzött tárgyalásra pedig hiába rendelte a törvényszék hirdetményi úton idézni az I. rendű terheltet, mert az október 2-án kifüggesztett hirdetmény nyomán a Be. 135. § (4) bekezdése szerinti szabályszerű kézbesítés a tárgyalás időpontjáig szükségképpen nem állhatott be.

[11] Ezzel párhuzamosan a Legfőbb Ügyészség úgy foglalt állást, hogy az I. rendű terhelt jelenléte a 2019. szeptember 24-én megtartott tárgyaláson kötelező volt, mert – bár őt érintő bizonyítás e határnapon nem folyt, de – az ügyészség kiterjesztette a vádat az I. rendű terheltet érintően, amelyet olyan eljárási cselekményként vett számba, mint amelyről a terhelt tudomásszerzését biztosítani kell. Ehhez képest a vádmódosítás hirdetményi úton történő kézbesítése is elmaradt az I. rendű terhelt részére, amellyel az átirat a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjában írt abszolút eljárási szabálysértést is megvalósultnak látta.

[12] Indítványozta ezért a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett a Győri Törvényszék új eljárásra utasítását.

[13] **III.** A felülvizsgálati indítvány az abban írtakhoz képest eltérő okból alapos, a Legfőbb Ügyészség átiratában foglaltak mindenben helytállók.

[14] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős ügyszövegező határozata ellen, és kizárólag a Be. 649. §-ában tételesen felsorolt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.

[15] A felülvizsgálati eljárásban a felülbírálat terjedelme főszabályként nem teljes körű, hanem szigorúan a felülvizsgálati indítványhoz kötött. Ez azt jelenti, hogy az (érdemi elbírálásra alkalmas) indítvány nyomán a Kúria a jogerős ügyszövegező határozatot csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül [Be. 659. § (5) bekezdés]. E főszabály alóli kivételként hivatalból – e felülvizsgálati okra való hivatkozás hiányában is – vizsgálja azt is, hogy a Be. 649. § (2) bekezdésében meghatározott felülvizsgálati okok valamelyike beállt-e [Be. 659. § (6) bekezdés].

[16] Ennek megfelelően a Kúria elsőként abban a kérdésben foglalt állást, hogy a felülvizsgálati indítványt előterjesztő I. rendű terhelt tekintetében az eljárás bíróságok valósítottak-e meg olyan, a Be. 649. § (2) bekezdésében meghatározott felülvizsgálati oknak megfelelően eljárás szabálysértést, amely szükségképpen a jogerős határozat hatályon kívül helyezését vonja maga után. Az ilyen eljárás szabálysértés következménye a jogerős határozat hatályon kívül helyezése, ugyanis a büntető anyagi jog szabályainak megsértését érintő vizsgálódást okafogyottá teszi – a hatályon kívül helyezett, ezért nem létező határozatban írt tényállás büntető anyagi jogi következtetések levonásának alapjaként sem

szolgálhat. Feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés hiányában válhat csak lehetségessé a büntető anyagi jog szabályainak megsértésére alapított felülvizsgálati ok [így az indítványban írt, a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában foglalt felülvizsgálati ok] fennállásának megítélése.

[17] 2. A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja szerint felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság a határozatát a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg. A Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja alapján feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést valósít meg, ha a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a jelenléte a törvény értelmében kötelező.

[18] A Be. 428. § (1) bekezdése alapján a vádlott jelenléte a tárgyaláson kötelező, ha a tárgyaláson való jelenlét jogáról a Be. 430. § (1) bekezdése szerint nem mondott le [a) pont], vagy ha a bíróság a jelenlét jogáról lemondott vádlottat kötelezi a tárgyaláson való jelenlétre [b) pont].

[19] A jelenlét jogáról le nem mondott terhelt tárgyalási távolléte azonban értelemszerűen csak akkor értékelhető feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető eljárási szabálysértésként, ha a távollétében való eljárásra a törvény nem biztosít lehetőséget.

[20] Az ismeretlen helyen tartózkodó terhelt távollétében folytatott, a Be. CI. Fejezete szerinti külön eljárásban pedig a terhelt tárgyalási jelenléte nyilvánvalóan nem kötelező, sőt, a terhelt személyes részvételének a hiánya éppen ezen eljárási forma sajátossága. A terhelt személyes jelenléte azonban a külön eljárás folytatását kizárja. Amennyiben a terhelt a tárgyaláson részt vesz, az a törvény erejénél fogva az általános eljárási szabályokhoz való visszatérést jelenti. A Be. CI. Fejezete szerinti eljárásban tehát nem önmagában a terhelt távolléte, hanem az képezheti felülvizsgálat tárgyát, hogy a külön eljárás feltételei valóban fennálltak-e. Azok hiányában ugyanis az általános szabályok szerint kell eljárni. A Be. CI. Fejezete szerint, de e külön eljárás törvényi feltételeinek hiányában a terhelt távollétében megtartott tárgyalást úgy kell tekinteni, hogy azt olyan személy távollétében tartották meg, akinek a jelenlétét a törvény kötelezően előírja [Bfv.II.449/2020/8. (BH 2021.9.), Bfv.III.653/2022/9. (BH 2023.295.I.)]. A másodfokú bíróság pedig az elsőfokú bíróság által megvalósított feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés ellenére (azt figyelmen kívül hagyva) bírálja el az elsőfokú ítélet elleni fellebbezést, ha az elsőfokú bíróság a törvényi feltételek hiányában folytatta le az eljárást a terhelt távollétében [Bfv.I.1.520/2021/8. (BH 2023.61.II)].

[21] 3. Az ügyiratokból kitűnően I. rendű terhelt a 2018. december 3-án megtartott tárgyalási határnapon idézhető címeként a cím 1 szám alatti címet adta meg. A 2019. március 18-ára napolt tárgyaláson az előírányzott bizonyítás lefolytatását követően a törvényszék a tárgyalás elnapolása mellett új tárgyalási határnapul 2019. június 3. és 5. napját tűzte ki, amelyre a megjelent terhelteket – így az I. rendű terheltet – szóban rendelte idézni. Ezt követően a törvényszék 2019. május 24-én az 58. számú végzésével a tárgyalást elhalasztotta, és új határnapul 2019. július 1., 3. és 8. napját tűzte ki, amelyre az I. rendű terheltet írásban rendelte idézni a tárgyaláson közölt (a lakcímnnyilvántartásban szereplő címével azonos) lakóhelyéről. A halasztásról rendelkező végzést az I. rendű terhelt nem vette át, az „nem kereste” jellel érkezett vissza a törvényszékre. A július 1-jére kitűzött határnapon az I. rendű terhelt nem jelent meg, az idézés kézbesítését a törvényszék a Be. 132. § (2) bekezdés b) pontja alapján szabályszerűnek tekintve – a nyomozás ügyiratainak ismertetésével – az I. rendű terheltet is érintő bizonyítást vett fel (64. számú jegyzőkönyv 3. oldal). Lakcímellenőrzést rendelt el az I. rendű terhelttel szemben, amelynek eredményeként a rendőrkapitányság 2019. július 2-án megállapította, hogy az I. rendű terhelt ismert címéről ismeretlen helyre költözött (72. sorszám alatti rendőri jelentés). Erre tekintettel a törvényszék 2019. július 3-án elnapolta a tárgyalást, és új határnapul 2019. szeptember 24-ét tűzte ki.

[22] Ezzel párhuzamosan a törvényszék megállapította, hogy az I. rendű terhelt a lakcímnnyilvántartás adatai szerint ismert címén kívül más bejelentett lakóhellyel nem rendelkezik, és büntetés-végrehajtási intézetben sincs fogvatartásban, ezért a 2019. július 4-én kelt B.127/2017/73. számú végzésével az I. rendű terhelt körözését rendelte el. 2019. augusztus 7-én a 77. sorszámú végzésével a körözést visszavonta, majd a 2019. augusztus 9-én kelt 78. sorszámú végzéssel elfogatóparancsot, 79. sorszám alatt pedig európai elfogatóparancsot bocsátott ki az I. rendű terhelt ellen. 2019. szeptember 10-én 80. sorszám alatt tájékoztatni rendelte a Győr-Moson-Sopron Megyei Főügyészséget, hogy az elfogatóparancs nem vezetett eredményre, amelynek nyomán a főügyészség 2019. szeptember 18-án indítványozta, hogy a törvényszék az I. rendű terhelt távollétében tartsa meg a tárgyalást.

[23] A 2019. szeptember 24-én megtartott tárgyalásra így az I. rendű terhelt megidézésére nem került sor. A tárgyaláson a bíróság az I. számú végzéssel kihirdette, hogy az I. rendű terhelttel szemben a továbbiakban a Be. CI. Fejezetének rendelkezései szerint jár el, majd – az V. rendű terheltet érintően – ismételten ismertette a nyomozás ügyiratai közül a bizonyítás eszközeként szolgáló iratok lényegét (83. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal). Ezt követően a törvényszék a bizonyítási eljárást befejezettnek nyilvánította, és felhívta az ügyészt a perbeszéd megtartására. A jelenlévő ügyész perbeszédében a vádat az I. rendű terheltet érintően kiterjesztette (83. sorszámú jegyzőkönyv 6. oldal). Az írásban is becsatolt végindítványt a törvényszék nem rendelte kiadni az I. rendű terheltnek. A perbeszédnek egy részének elhangzását követően a bíróság a tárgyalást 2019. október 4. napjára napolta el, és a kitűzött új határnapra az I. rendű terheltet hirdetményi úton rendelte idézni. A hirdetmény bíróságon történő kifüggesztésére 2019. október 2-án, a hirdetmény levételére október 17-én került sor.

[24] A 2019. október 4-én megtartott tárgyalási határnapon a Győri Törvényszék – továbbra is az I. rendű terhelt távollétében – a fennmaradó perbeszédnek előadását és a II. rendű, valamint a IV. rendű terhelt utolsó szó jogán tett nyilatkozatát követően ítéletet hozott, amelyet hirdetményi úton kézbesített az I. rendű terhelt részére.

[25] 4. Az eljárás tényeinek ilyenén tisztázását követően válhat lehetségessé az állásfoglalás a hivatalbóli felülbírálat középpontjában álló jogkérdést illetően, mégpedig azt vizsgálva, hogy a Győri Törvényszék abszolút eljárási szabálysértést megvalósítva járt-e el a II. rendű terhelt távollétében.

[26] A Be. 747. § (3) bekezdése a bíróság eljárását a távollévő terhelt ellen abban az esetben teszi lehetővé, ha a terhelt az eljárás során elszökött, elrejtőzött, vagy megalapozottan feltehető, hogy a büntetőeljárás elkerülése érdekében más módon elérhetetlenné vált [a) pont], a felkutatása érdekében tett intézkedések észszerű időn belül nem vezettek eredményre [b) pont] és azt a bűncselekmény tárgyi súlya vagy az ügy megítélése indokolja [c) pont].

[27] A Be. 747. § (4) bekezdése szerint a (3) bekezdés b) pontjában meghatározott feltétel akkor állapítható meg, ha a terhelt felkutatása érdekében bizonyítás felvételére, adatszerző tevékenység folytatására, vagy – ha annak feltételei fennállnak – leplezett eszközök alkalmazására került sor [a) pont], a bíróság körözést, vagy – ha annak feltételei fennállnak – elfogatóparancsot bocsátott ki [b) pont], és a körözés vagy elfogatóparancs a kibocsátásától számított tizenöt napon belül nem vezetett eredményre [c) pont].

[28] A Be. 749. § (1) bekezdése alapján a bíróság a távollévő terhelttel szemben az ügyészség erre irányuló indítványára jár el. Az indítvány beszerzése céljából a Be. 750. § (2) bekezdése értelmében a bíróság tájékoztatja az ügyészséget a távollétes eljárás feltételeinek fennállásáról, ha a vádlott a vádemelés után válik elérhetetlenné.

[29] Az ügyészség indítványa nyomán a Be. CI. Fejezete szerint folytatott eljárásban a terheltet a Be. 135. § (1) bekezdés a) pontja alapján hirdetményi úton kell idézni a tárgyalásra, illetve az ügydöntő határozatot is a Be. 135. § (2)-(5) bekezdésében előírt szabályokat betartva, hirdetményi úton kell a részére kézbesíteni.

[30] Ennek megfelelően a távollétes eljárás feltételeinek hiányában, ezért a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott abszolút eljárási szabálysértést megvalósítva jár el a bíróság, ha elfogatóparancs kibocsátása, illetve az erre irányuló ügyészi indítvány nélkül tér át a külön eljárásra (Bfv.II.1025/2014/6., Bfv.II.134/2015/8.). Ugyanezt a következményt vonja maga után, ha a bíróság nem várja meg, hogy a törvényben meghatározott tizenöt nap alatt eredményre vezet-e az elfogatóparancs, és az ügyészséget ezen határidő letelte előtt hívja fel a távollétes eljárás lefolytatása tárgyában történő indítvány megtételére (Bfv.I.1245/2020/8.), vagy ha a Be. CI. Fejezetében meghatározott külön eljárás lefolytatására irányuló ügyészi indítvány birtokában kitűzött tárgyalásra a terheltet nem idézi meg hirdetményi úton (Bfv.I.1254/2020/7., Bfv.II.771/2017/8.).

[31] Mindezek alapján a Győri Törvényszék mind 2019. szeptember 24-én, mind október 4-én a Be. CI. Fejezetében írt külön eljárás szabályainak megszegésével tartotta meg a tárgyalást, mert az I. rendű terheltet egyik tárgyalási határnapra sem idézte meg szabályszerűen. Szeptember 24-én azért, mert az I. rendű terhelt hirdetményi úton való idézése teljes egészében elmaradt, október 4-én pedig azért, mert a hirdetmény kifüggesztése csak október 2-án, a bíróság hirdetőtáblájáról való levétele pedig csak jóval a tárgyalási határnapot követően, október 17-én történt meg. Mivel pedig az ügyiratot a bíróságon való közzétételétől számított tizenötödik napon kell kézbesítettnek tekinteni (azaz a levétel napján), ez azt jelenti, hogy az idézés – hirdetményi úton történt – kézbesítése csupán a tárgyalás megtartása után tizenhárom nappal következett be. Ennek szabályszerűtlensége könnyen belátható.

[32] 5. A terhelt távolmaradása miatt a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja szerint feltétlen hatályon kívül helyezést érdemlő szabálysértés megállapításának ugyanakkor csak akkor van helye, ha a tárgyaláson a terhelt jelenléte egyébként kötelező volt. Nem tekinthető eljárási szabálysértésnek ugyanis az, amit a törvény kifejezetten megenged. Következésképpen: ha a szeptember 24-én, illetve az október 4-én megtartott tárgyalási határnapon az I. rendű terhelt jelenléte eleve nem lett volna kötelező, úgy – értelemszerűen – a Be. CI. Fejezetében írt szabályok szerinti idézésének elmaradása sem valósítana meg az ítélet feltétlen hatályon kívül helyezését kiváltó eljárási szabálysértést.

[33] Vizsgálatra szorul ekként, hogy az adott esetben a szóban forgó tárgyalási határnapokon az I. rendű terhelt jelenléte kötelező volt-e, avagy azok a Be. 429. § (1) bekezdésében írt szabályok alkalmazásával a távollétében is megtarthatók voltak. Azaz, e tárgyalási határnapok a tárgyalás olyan részének tekintendők-e, amely az I. rendű terheltet nem érinti.

[34] A több terhelt részvételével folytatott tárgyalás valamely terheltet nem érintő részének elsősorban az olyan bizonyítás felvétele tekintendő, amely nem az adott terhelttel szemben emelt vád tárgyát képező cselekmény bizonyítására szolgál. A tárgyalásnak azonban nem csupán a bizonyítás felvétele képezi a részét. Ennek megfelelően a perbeszéd, a felszólalás és az utolsó szó joga (Be. 541-546. §) a tárgyalásnak a bizonyítási eljárás befejezését követő szakasza. A bizonyítási eljárás befejezését követő tárgyalási szakaszt illetően a jelenlét szabályai kizárólag annyiban tartalmaznak eltérést, hogy a határozat kihirdetésére napolt tárgyalás a szabályszerű idézés ellenére meg nem jelent terhelt és védő távollétében is megtartható, és az ügydöntő határozat kihirdethető [Be. 550. § (2) bekezdés]. Következésképpen: ha a terhelt szabályszerű idézésére nem került sor, a határozathirdetésre napolt tárgyalás sem tartható meg, amiként a perbeszéd, a felszólalások és az utolsó szó

jogán tett nyilatkozatok megtételére is csak a terhelt jelenlétében kerülhet sor. Ez alól a Be. 429. § (1) bekezdésében írt szabályok figyelembevételével csak az jelenthet kivételt, hogy a terhelt távollétében az őt nem érintő perbeszédék és felszólalások megtarthatók.

[35] Ugyanakkor: a feltétlen hatályon kívül helyezést érdemlő eljárási szabálysértés azt eredményezi, hogy a bizonyításfelvétel nem eredményes, így az ilyen bizonyításra épülő ügydöntő határozat sem érvényes. Ha azonban az eljárási szabálysértés olyan perjogi helyzetben történik, amikor akár a törvény erejénél fogva, akár ténylegesen érdemi bizonyítás nem történt, akkor nyilvánvaló, hogy az eljárási szabálysértés az ügydöntő határozat érvényességére nincs kihatással. Ez a helyzet a nem érdemi (elhalsztott) tárgyaláson való szabálysértés esetében, de ez a helyzet akkor is, ha ténylegesen nem folyt bizonyítás az adott perjogi helyzetben [Bfv.III.1.228/2017/15. (BH 2018.138.)]. Ennek megfelelően a terhelt utolsó szó jogán tett nyilatkozata – a határozatot hozó bírósághoz való szóláshoz fűződő joga, lehetősége – sem a bizonyítási eljáráson belüli, hanem azon túli időre vonatkozó rendelkezés. Az utolsó szó jogán tett nyilatkozat elmaradása – akár a vádlott akaratából, akár a bíróság mulasztásából fakadóan – így nem eredményezi a lefolyt bizonyítási eljárás érvénytelenségét. Ha pedig a bíróság mulasztásáról van szó, akkor az feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést nem valósít meg, nincs azok kimerítően felsorolt – s egyébként a bizonyítás törvényességének biztosítását szolgáló – törvényi okai között [Bfv.III.79/2020/7. (BH 2021.187.III.)].

[36] Az előbbiektől tükrében az eldöntendő kérdés, hogy a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjában írt abszolút eljárási szabálysértést kizárólag a bizonyítási eljárás során érvényesülő kötelező jelenlét szabályainak megszegése valósítja-e meg, avagy az is ugyanerre az eredményre vezet, ha a kötelező jelenlét szabályai a bizonyítás felvételével nem érintett eljárási cselekmény során szenvednek sérelmet.

[37] E tekintetben pedig a Kúria számos esetben foglalt állást, hogy a vizsgált feltétlen eljárási szabálysértést bizonyítás felvételével fogalmilag nem érintett eljárási cselekmény, így a másodfokú bíróság által kitűzött nyilvános ülés [pl. BH 2020.292., Bfv.III.18/2021/21. (BH 2022.40.), Bfv.III.197/2021/8., Bfv.II.194/2020/6.], avagy a letartóztatás elrendelése tárgyában tartott ülés tekintetében is vizsgálandó.

[38] Ehhez képest az ügyész és a védő perbeszédének előadása – szemben az utolsó szó jogán tett terhelti nyilatkozattal – nem csupán lehetőség, de – a törvény kijelentő módon való megfogalmazásából fakadóan – a tárgyalás szabályszerű menetének mellőzhetetlen része. Az ügyész és saját védőjének perbeszéde szükségképpen érinti a terheltet, míg az ügyben szereplő más terheltnek védőjének perbeszéde kapcsán a terhelt érintettsége a perbeszéd tartalmától függő. A perbeszéd továbbá a felvett bizonyítással, annak törvényességével szorosan összefügg, mert az ügyész és a védő abban adhatja elő összegző álláspontját a lefolytatott bizonyítás törvényességéről, illetve annak eredményéről. A perbeszéd tartalmát a bíróság nem hagyhatja figyelmen kívül, az abban foglaltakat döntése során mérlegelni köteles, határozatában számot adva a perbeszédben előterjesztett érvek elfogadásának vagy elvetésének indokairól.

[39] A jelen ügy többtelemeként – a Legfőbb Ügyészség átiratában írtakkal egyezően – ráadásul a tárgyaláson részt vett ügyész perbeszédében az I. rendű terhelt ellen emelt vádat módosította, azt vele szemben kiterjesztette [Be. 538. § (1) bekezdés b) pont]. A vádkiterjesztés folyamán az ítélezés alapja [Be. 6. § (1) és (2) bekezdés] is megváltozott, ennek ellenére a törvényszék a vád módosítását (kiterjesztését) meg sem kísérelte az I. rendű terhelttel közölni. A vádmódosításról való terhelti tudomásszerzés biztosításának kötelezettsége attól függetlenül áll fenn, hogy a terhelt a Be. 39. § (3) bekezdésében írt kötelezettségeinek eleget tett-e. Az elérhetetlenné vált terhelttel szemben a vádmódosítás hirdetményi úton történő közlése nem mellőzhető.

[40] Ez az adott esetben még csak az eljárás befejezését sem késleltette volna, hiszen a törvényszék a II. rendű terheltet érintő perbeszédre és az ítélet meghozatalára a tárgyalást egyébként is elnapolta, és az elnapolt tárgyalásra az I. rendű terhelt hirdetményi úton történő idézése nem volt mellőzhető. Más kérdés, hogy az elnapolás eredményeként olyan időpont kitűzésére került sor, amikor az I. rendű terhelt hirdetményi úton történő szabályszerű idézése eleve teljesíthetetlen volt, hiszen a törvényszék az elnapolt tárgyalás folytatására a szabályszerű kézbesítéshez szükséges tizenöt nap leteltéhez képest közelebbi határnapot tűzött ki [így a Be. 113. § (3) bekezdése szerinti időköz sem nyílhatott meg].

[41] Összegezve:

– a Győri Törvényszék a Be. CI. Fejezetében írt szabályok megszegésével mulasztotta el az I. rendű terhelt hirdetményi úton történő idézését a 2019. szeptember 24-én és október 4-én megtartott tárgyalási határnapokra, miközben

– e tárgyalási határnapokon az I. rendű terhelt jelenléte kötelező volt, azaz

– a Be. 429. § (1) bekezdésében írt szabályok alkalmazásának nem volt helye, mert az ügyészi és védői perbeszéd előadásával az I. rendű terhelt ellen emelt vád tárgyát érintő eljárási cselekmény megtartására került sor, különös figyelemmel arra is, hogy

– az ügyészi vádkiterjesztés folytán az I. rendű terhelt ellen emelt vád tárgya is módosult.

[42] 6. Ekként a Győri Törvényszék a Be. CI. Fejezetében támasztott feltételek hiányában tartotta meg a tárgyalást az I. rendű terhelt távollétében a 2019. szeptember 24-ére és október 4-ére kitűzött határnapokon. Ezzel az elsőfokú bíróság eljárásában a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott, feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető, egyúttal a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján felülvizsgálati okot is képező eljárási szabálysértés valósult meg, míg a Győri Ítéletábra a törvényszék abszolút eljárási szabálysértését figyelmen kívül hagyva bírálta el érdemben az elsőfokú bíróság ítélete ellen az I. rendű terheltet érintően bejelentett fellebbezéseket.

[43] A kifejtett érvek mentén a Kúria – a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésen, a Be. 655. § (2) bekezdése szerinti összetételben – a felülvizsgálati indítvánnyal támadott jogerős ítéletet az I. rendű terhelt tekintetében a Be. 663. § (2) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította.

[44] A Kúria a Be. 663. § (3) bekezdése szerinti utasításként írja elő, hogy a Győri Törvényszék a megismételt eljárást az I. rendű terhelt jelenlétére vonatkozó szabályokat tiszteletben tartva folytassa le. Az I. rendű terhelt esetleges, terhelti kötelezettségszegést is megvalósító elérhetetlenné válása esetén is csak a törvényi feltételek teljes körű meglétében nyílik mód a tárgyalásnak a Be. CI. Fejezete szerinti szabályok alapulvételével az I. rendű terhelt távollétében történő megtartására és az eljárás I. rendű terhelt távollétében való befejezésére.

[45] A Be. 856. § (1) bekezdés a) pontja szerint a bűnügyi költséget a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkor törvényes kamatával együtt a terheltnek vissza kell téríteni, ha rendkívüli jogorvoslat folytán a jogerős ügydöntő határozatot a bíróság hatályon kívül helyezte, és megismételt eljárást kell lefolytatni. A Be. 857. § (1) bekezdés c) pontja pedig előírja, hogy a visszatérítést felülvizsgálat esetén a Kúria rendeli el. Ennek megfelelően a Kúria elrendelte az I. rendű terhelt részére az általa eddig esetlegesen megfizetett bűnügyi költség mindenkor törvényes kamatával történő visszatérítését.

[46] *A határozat elvi tartalma*

Feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértéssel hozza meg az ítéletét az elsőfokú bíróság, ha a távollévő terhelttel szemben folytatott külön eljárásban elmulasztja

hirdetményi úton megidézni a terheltet arra a tárgyalási határnapra, amelyen az ügyész és a védő perbeszédet tart, és az ügyész a vele szemben emelt vádat kiterjeszti.

[47] **IV.** A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

Budapest, 2025. március 27.

Dr. Somogyi Gábor s.k. a tanács elnöke, Dr. Metzing Márton s.k. előadó bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Boros Tibor s.k. bíró

A Kúria Bfv.II.878/2024/10. számú végzése 2025. március 27. napján végleges.

Budapest, 2025. március 27.

Dr. Somogyi Gábor s.k.
a tanács elnöke